కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ద్వితీయ కాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ వాయవ్యగ్గ్ శ్వేతమా లభేత భూతికామో వాయుర్వై క్షేపిష్ఠా దేవతా
వాయుమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం భూతిం గమయతి
భవత్యేవాఽతిక్షిప్రా దేవతేత్యాహుః సైనమీశ్వరా ప్రదహ ఇత్యేతమేవ సన్తం వాయవే
నియుత్వత ఆ లభేత నియుద్వా అస్య ధృతిర్ధృత ఏవ భూతిముపైత్యప్రదాహాయ
భవత్యేవ [1] వాయవే నియుత్వత ఆ లభేత గ్రామకామో వాయుర్వా ఇమాః ప్రజా
నస్యోతా నేనీయతే వాయుమేవ నియుత్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స
ఏవాఽస్మై ప్రజానః స్యోతా ని యచ్ఛతి గ్రామ్యేవ భవతి నియుత్వతే భవతి ధ్రువా
ఏవాఽస్మా అనపగాః కరోతి వాయవే ని యుత్వత ఆ లభేత ప్రజాకామః ప్రాణో వై
వాయురపానో నియుత్ప్రాణాపానౌ ఖలు వా ఏతస్య ప్రజాయా [2] అప క్రామతో
యోఽలం ప్రజాయై సన్ప్రజాం న విన్దతే వాయుమేవ నియుత్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప
ధావతి స ఏవాఽస్మై ప్రాణాపానాభ్యాం ప్రజాం ప్ర జనయతి విన్దతే ప్రజాం వాయవే
నియుత్వత ఆ లభేత జ్యోగామయావీ ప్రాణో వై వాయురపానో నియుత్ప్రాణాపానౌ
ఖలు వా ఏతస్మాదపక్రామతో యస్య జ్యోగామయతి వాయుమేవ నియుత్వన్తగ్గ్ స్వేన
భాగధేయేనోప [3] ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ ప్రాణాపానౌ దధాత్యుత యదీతాసుర్భవతి
జీవత్యేవ ప్రజాపతిర్వా ఇదమేక ఆసీథ్సోఽకామయత ప్రజాః పశూన్థ్సృజేయేతి స
ఆత్మనో వపాముదక్ఖిదత్తామగ్నౌ ప్రాఽగృహ్ణాత్తతోఽజస్తూపరః సమభవత్తగ్గ్ స్వాయై
దేవతాయా ఆఽలభత తతో వై స ప్రజాః పశూనసృజత యః ప్రజాకామః [4] పశుకామః
స్యాథ్స ఏతం ప్రాజాపత్యమజం తూపరమా లభేత ప్రజాపతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప
ధావతి స ఏవాఽస్మై ప్రజాం పశూన్ ప్ర జనయతి యచ్ఛ్మశ్రుణస్తత్పురుషాణాగ్ం
రూపం యత్తూపరస్తదశ్వానాం యదన్యతోదన్తద్గవాం యదవ్యా ఇవ శఫాస్తదవీనాం

యదజస్తదజానామేతావన్తో వై గ్రామ్యాః పశవస్తా- [5] న్రూపేణైవాఽవ రున్ధే సోమాపౌష్ణం త్రైతమా లభేత పశుకామో ద్వౌ వా అజాయై స్తనౌ నానైవ ద్వావభి జాయేతే ఊర్జం పుష్టిం తృతీయః సోమాపూషణావేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మై పశూన్ ప్ర జనయతః సోమో వై రేతోధాః పూషా పశూనాం ప్రజనయితా సోమ ఏవాఽస్మై రేతో దధాతి పూషా పశూన్ ప్ర జనయత్యౌదుమ్బరో యూపో భవత్యూర్గ్వా ఉదుమ్బర ఊర్క్పశవ ఊర్జైవాఽస్మా ఊర్జం పశూనవ రున్ధే॥[6]

అప్రదాహాయ భవత్యేవ ప్రజాయా ఆమయతి వాయుమేవ నియుత్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ప్రజాకామ-స్తాన్ యూపస్త్రయోదశ చ ||**2.1.1**||

ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తా అస్మాథ్సృష్టాః పరాచీరాయన్తా వరుణమగచ్ఛన్తా అన్వైత్తాః పునరయాచత తా అస్మై న పునరదదాథ్సోఽబ్రవీద్వరం వృణీష్వాఽథ మే పునర్దేహీతి తాసాం వరమాఽలభత స కృష్ణ ఏకశితిపాదభవద్యో వరుణగృహీతః స్యాథ్స ఏతం వారుణం కృష్ణమేకశితిపాదమా లభేత వరుణ- [7] మేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం వరుణపాశాన్ముఞ్చతి కృష్ణ ఏకశితిపాద్భవతి వారుణో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యై సువర్భానురాసురః సూర్యం తమసాఽవిధ్యత్తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛన్తస్య యత్ప్రథమం తమోఽపాఘ్నన్థ్సా కృష్ణాఽవిరభవద్యద్ద్వితీయగ్ం సా ఫల్గునీ యత్తృతీయగ్ం సా బలక్షీ యదధ్యస్థాదపాకృన్తన్థ్సాఽవిర్వశా [8] సమభవత్తే దేవా అబ్రువన్దేవపశుర్వా అయగ్ం సమభూత్కస్మా ఇమమా లప్స్యామహ ఇత్యథ వై తర్హ్యల్పా పృథివ్యాసీదజాతా ఓషధయస్తామవిం వశామాదిత్యేభ్యః కామాయాఽఽలభన్త తతో వా అప్రథత పృథివ్యజాయన్తౌషధయో యః కామయేత ప్రథేయ పశుభిః ప్ర ప్రజయా జాయేయేతి స ఏతామవిం వశామాదిత్యేభ్యః కామాయా- [9] ఽఽలభేతాదిత్యా నేవ కామగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవైనం ప్రథయన్తి పశుభిః ప్ర ప్రజయా

జనయన్త్యసావాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛన్తస్మా ఏతా మల్హా
ఆఽలభన్తాఽఽగ్నేయీం కృష్ణగ్రీవీగ్ం సగ్ంహితామైన్ద్రీగ్ శ్వేతాం బార్హస్పత్యాం
తాభిరేవాఽస్మిన్రుచమదధుర్యో బ్రహ్మవర్చసకామః స్యాత్తస్మా ఏతా మల్హా ఆ లభేతా-
[10] ఽఽగ్నేయీం కృష్ణగ్రీవీగ్ం సగ్ంహితామైన్ద్రీగ్ శ్వేతాం బార్హస్పత్యామేతా ఏవ
దేవతాః స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తా ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధతి
బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి వసన్తా ప్రాతరాగ్నేయీం కృష్ణగ్రీవీమా లభేత గ్రీష్మే మధ్యన్దినే
సగ్ంహితామైన్ద్రీగ్ం శరద్యపరాహ్ణే శ్వేతాం బార్హస్పత్యాం త్రీణి వా ఆదిత్యస్య
తేజాగ్ంసి వసన్తా ప్రాతర్గ్రీష్మే మధ్యన్దినే శరద్యపరాహ్ణే యావన్త్యేవ తేజాగ్ంసి
తాన్యేవా- [11] ఽవ రున్ధే సంవథ్సరం పర్యాలభ్యన్తే సంవథ్సరో వై బ్రహ్మవర్చసస్య
ప్రదాతా సంవథ్సర ఏవాఽస్మై బ్రహ్మవర్చసం ప్ర యచ్ఛతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి
గర్భిణయో భవన్తీన్ద్రియం వై గర్భ ఇన్ద్రియమేవాఽస్మిన్దధతి సారస్వతీం మేషీమా లభేత
య ఈశ్వరో వాచో వదితోః సన్వాచం న వదేద్వాగ్వై సరస్వతీ సరస్వతీమేవ స్వేన
భాగధేయేనోప ధావతి సైవాఽస్మి- [12] న్వాచం దధాతి ప్రవదితా వాచో భవత్యపన్నదతీ
భవతి తస్మాన్మనుష్యాః సర్వాం వాచం వదన్త్యాగ్నేయం కృష్ణగ్రీవమా లభేత సౌమ్యం
బభ్రుం జ్యోగామయావ్యగ్నిం వా ఏతస్య శరీరం గచ్ఛతి సోమగ్ం రసో యస్య
జ్యోగామయత్యగ్నేరేవాఽస్య శరీరం నిష్క్రీణాతి సోమాద్రసముత యదీతాసుర్భవతి
జీవత్యేవ సౌమ్యం బభ్రుమా లభేతాఽఽగ్నేయం కృష్ణగ్రీవం ప్రజాకామః సోమో [13] వై
రేతోధా అగ్నిః ప్రజానాం ప్రజనయితా సోమ ఏవాఽస్మై రేతో దధాత్యగ్నిః ప్రజాం ప్ర
జనయతి విన్దతే ప్రజామాగ్నేయం కృష్ణగ్రీవమా లభేత సౌమ్యం బభ్రుం యో బ్రాహ్మణో
విద్యామనూచ్య న విరోచేత యదాగ్నేయో భవతి తేజ ఏవాఽస్మిన్తేన దధాతి యథ్సౌమ్యో
బ్రహ్మవర్చసం తేన కృష్ణగ్రీవ ఆగ్నేయో భవతి తమ ఏవాఽస్మాదప హన్తి శ్వేతో భవతి
[14] రుచమేవాఽస్మిన్దధాతి బభ్రుః సౌమ్యో భవతి బ్రహ్మవర్చసమేవాఽస్మిన్త్విషిం
దధాత్యాగ్నేయం కృష్ణగ్రీవమా లభేత సౌమ్యం బభ్రుమాగ్నేయం కృష్ణగ్రీవం

పురోధాయాగ్ స్పర్ధమాన ఆగ్నేయో పై బ్రాహ్మణః సౌమ్యో రాజన్యోఽభితః సౌమ్యమాగ్నేయౌ భవతస్తేజసైవ బ్రహ్మణోభయతో రాష్ట్రం పరి గృహ్ణాత్యేకధా సమావృజ్క్తే పుర ఏనం దధతే॥[15]

లభేత వరుణం వశైతామవిం వశామాదిత్యేభ్యః కామాయ మల్హా ఆ లభేత తాన్యేవ సైవాఽస్మిన్థ్సోమః శ్వేతోభవతి త్రిచత్వారిగ్ం శచ్చ ||**2.1.2**||

దేవాసురా ఏషు లోకేష్వస్పర్ధన్త స ఏతం విష్ణుర్వామనమపశ్యత్తగ్గ్ స్వాయై దేవతాయా ఆఽలభత తతో పై స ఇమాన్లోకానభ్యజయద్వైష్ణవం వామనమా లభేత స్పర్ధమానో విష్ణురేవ భూత్వేమాన్లోకానభి జయతి విషమ ఆ లభేత విషమా ఇవ హీమే లోకాః సమృద్ధ్యై ఇన్ద్రాయ మన్యుమతే మనస్వతే లలామం ప్రాశృఙ్గమా లభేత సంగ్రామే [16] సంయత్త ఇన్ద్రియేణ పై మన్యునా మనసా సంగ్రామం జయతీన్ద్రమేవ మన్యుమన్తం మనస్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం మన్యుం మనో దధాతి జయతి తగ్ం సంగ్రామమిన్ద్రాయ మరుత్వతే పృశ్నిసక్థమా లభేత గ్రామకామ ఇన్ద్రమేవ మరుత్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై సజాతాన్ ప్ర యచ్ఛతి గ్రామ్యేవ భవతి యదృషభస్తేనై [17] న్ద్రో యత్పృశ్నిస్తేన మారుతః సమృద్ధ్యై పశ్చాత్పృశ్నిసక్థో భవతి పశ్చాదన్వవసాయినీమేవాఽస్మై విశం కరోతి సౌమ్యం బభ్రుమా లభేతాఽన్నకామః సౌమ్యం వా అన్నగ్ం సోమమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా అన్నం ప్రయచ్ఛత్యన్నాద ఏవ భవతి బభ్రుర్భవత్యేతద్వా అన్నస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై సౌమ్యం బభ్రుమా లభేత యమలగ్ం [18] రాజ్యాయ సన్తగ్ం రాజ్యం నోపనమేత్సౌమ్యం పై రాజ్యగ్ం సోమమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై రాజ్యం ప్ర యచ్ఛత్యుపైనగ్ం రాజ్యం నమతి బభ్రుర్భవత్యేతద్వై సోమస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై ఇన్ద్రాయ వృత్రతురే లలామం ప్రాశృఙ్గమా లభేత గతశ్రీః ప్రతిష్ఠాకామః పాప్మానమేవ వృత్రం తీర్త్వా ప్రతిష్ఠాం గచ్ఛతీన్ద్రాయాభిమాతిఘ్నే లలామం ప్రాశృఙ్గమా

[19] లభేత యః పాప్మనా గృహీతః స్యాత్పాప్మా వా అభిమాతిరిన్ద్రమేవాఽభిమాతిహనగ్గ్
స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మాత్పాప్మానమభిమాతిం ప్ర ణుదత ఇన్ద్రాయ
వజ్రిణే లలామం ప్రాశృఙ్గమా లభేత యమలగ్ం రాజ్యాయ సన్తగ్ం రాజ్యం
నోపనమేదిన్ద్రమేవ వజ్రిణగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై వజ్రం ప్ర
యచ్ఛతి స ఏనం వజ్రో భూత్వా ఇన్ద ఉపైనగ్ం రాజ్యం నమతి లలామః ప్రాశృఙ్గో
భవత్యేతద్వై వజ్రస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై॥[20]
సంగ్రామే తేనాఽలమభిమాతిఘ్నే లలామం ప్రాశృఙ్గమైనం పఞ్చదశ చ ***||2.1.3||***

అసావాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛన్తస్మా ఏతాం
దశర్షభామాఽలభన్త తయైవాఽస్మిన్రుచమదధుర్యో బ్రహ్మవర్చసకామః స్యాత్తస్మా
ఏతాం దశర్షభామా లభేతాఽముమేవాఽఽదిత్యగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స
ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి వసన్తా ప్రాతస్త్రీన్లలామానా
లభేత గ్రీష్మే మధ్యన్దినే [21] త్రీఞ్ఛితి పృష్ఠాఞ్ఛరద్యపరాహ్ణే త్రీఞ్ఛితివారాన్త్రీణి వా
ఆదిత్యస్య తేజాగ్ంసి వసన్తా ప్రాతర్గ్రీష్మే మధ్యన్దినే శరద్యపరాహ్ణే యావన్త్యేవ
తేజాగ్ంసి తాన్యేవాఽవ రున్ధే త్రయస్త్రయ ఆ లభ్యన్తేఽభిపూర్వమేవాఽస్మిన్తేజో దధాతి
సంవథ్సరం పర్యాలభ్యన్తే సంవథ్సరో వై బ్రహ్మవర్చసస్య ప్రదాతా సంవథ్సర ఏవాఽస్మై
బ్రహ్మవర్చసం ప్ర యచ్ఛతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి సంవథ్సరస్య పరస్తాత్ప్రాజాపత్యం
కద్రు [22] మా లభేత ప్రజాపతిః సర్వా దేవతా దేవతాస్వేవ ప్రతి తిష్ఠతి యది
బిభీయాద్దుశ్చర్మా భవిష్యామీతి సోమాపౌష్ణగ్గ్ శ్యామమా లభేత సౌమ్యో వై దేవతయా
పురుషః పౌష్ణాః పశవః స్వయైవాఽస్మై దేవతయా పశుభిస్త్వచం కరోతి న దుశ్చర్మా
భవతి దేవాశ్చ వై యమశ్చాఽస్మిన్లోకేఽస్పర్ధన్త స యమో దేవానామిన్ద్రియం
వీర్యమయువత తద్యమస్య [23] యమత్వం తే దేవా అమన్యన్త యమో వా
ఇదమభూద్యద్వయగ్గ్ స్మ ఇతి తే ప్రజాపతిముపాఽధావన్థ్స ఏతౌ ప్రజాపతిరాత్మన

ఉక్షవశౌ నిరమిమీత తే దేవా వైష్ణావరుణీం వశామాఽలభన్తైన్ద్రముక్షాణం తం వరుణేనైవ గ్రాహయిత్వా విష్ణునా యజ్ఞేన ప్రాఽణుదన్తైన్ద్రేణైవాఽస్యేన్ద్రియమవృఞ్జత యో భ్రాతృవ్యవాన్థ్స్యాథ్స స్పర్ధమానో వైష్ణావరుణీం [24] వశామా లభేతైన్ద్రముక్షాణం వరుణేనైవ భ్రాతృవ్యం గ్రాహయిత్వా విష్ణునా యజ్ఞేన ప్ర ణుదత ఐన్ద్రేణైవాఽస్యేన్ద్రియం వృఙ్క్తే భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవతీన్ద్రో వృత్రమహన్తం వృత్రో హతః షోడశభిర్భోగైరసినాత్తస్య వృత్రస్య శీర్షతో గావ ఉదాయన్తా వైదేహ్యోఽభవన్తాసామృషభో జఘనేఽనూదైత్తమిన్ద్రో [25] ఽచాయథ్సోఽమన్యత యో వా ఇమమాలభేత ముచ్యేతాస్మాత్పాప్మన ఇతి స ఆగ్నేయం కృష్ణగ్రీవమా ఽలభతైన్ద్రమృషభం తస్యాఽగ్నిరేవ స్వేన భాగధేయేనోపసృతః షోడశధా వృత్రస్య భోగానప్యదహదైన్ద్రేణేన్ద్రియమాత్మన్నధత్త యః పాప్మనా గృహీతః స్యాథ్స ఆగ్నేయం కృష్ణగ్రీవమా లభేతైన్ద్రమృషభమగ్నిరేవాఽస్య స్వేన భాగధేయేనోపసృతః [26] పాప్మానమపి దహత్యైన్ద్రేణేన్ద్రియమాత్మన్ధత్తే ముచ్యతే పాప్మనో భవత్యేవ ద్యావాపృథివ్యాం ధేనుమా లభేత జ్యోగపరుద్ధోఽనయోర్హి వా ఏషోఽప్రతిష్ఠితోఽథైష జ్యోగపరుద్ధో ద్యావాపృథివీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తే ఏవైనం ప్రతిష్ఠాం గమయతః ప్రత్యేవ తిష్ఠతి పర్యారిణీ భవతి పర్యారీవ హ్యేతస్య రాష్ట్రం యో జ్యోగపరుద్ధః సమృద్ధ్యై వాయవ్యం [27] వథ్సమా లభేత వాయుర్వా అనయోర్వథ్స ఇమే వా ఏతస్మై లోకా అపశుష్కా విడ పశుష్కాఽథైష జ్యోగపరుద్ధో వాయుమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా ఇమాన్లోకాన్ విశం ప్ర దాపయతి ప్రాస్మా ఇమే లోకాః స్నువన్తి భుఞ్జత్యేనం విడుప తిష్ఠతే||[28]

మధ్యందినే కద్రుం యమస్య స్పర్ధమానో వైష్ణావరుణీం తమిన్ద్రోఽస్య స్వేన భాగధేయోనోపసృతో వాయవ్యం ద్విచత్వారింశచ్చ ||**2.1.4**||

ఇన్ద్రో వలస్య బిలమపౌర్ణోథ్సయ ఉత్తమః పశురాసీత్తం పృష్ఠం ప్రతి

సంగృహ్యోదక్షిదత్తగ్ం సహస్రం పశవోఽనూదాయన్థ్స ఉన్నతోఽభవద్యః పశుకామః స్యాథ్స ఏతమైన్ద్రమున్నతమా లభేతేన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై పశూన్ ప్ర యచ్ఛతి పశుమానేవ భవత్యున్నతో [29] భవతి సాహస్రీ వా ఏషా లక్ష్మీ యదున్నతో లక్ష్మియైవ పశూనవ రున్ధే యదా సహస్రం పశూన్ ప్రాప్నుయాదథ వైష్ణవం వామనమా లభేతైతస్మిన్వై తథ్సహస్రమధ్యతిష్ఠత్తస్మాదేష వామనః సమీషితః పశుభ్య ఏవ ప్రజాతేభ్యః ప్రతిష్ఠాం దధాతి కోఽర్హతి సహస్రం పశూన్ ప్రాప్తుమిత్యాహురహోరాత్రాణ్యేవ సహస్రగ్ం సం పాద్యాఽఽలభేత పశవో [30] వా అహోరాత్రాణి పశూనేవ ప్రజాతాన్ ప్రతిష్ఠాం గమయత్యోషధీభ్యో వేహతమా లభేత ప్రజాకామ ఓషధయో వా ఏతం ప్రజాయై పరి బాధన్తే యోఽలం ప్రజాయై సన్ ప్రజాం న విన్దత ఓషధయః ఖలు వా ఏతస్యై సూతుమపి ఘ్నన్తి యా వేహద్భవత్యోషధీరేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తా ఏవాఽస్మై స్వాద్యోనేః ప్రజాం ప్ర జనయన్తి విన్దతే [31] ప్రజామాపో వా ఓషధయోఽసత్పురుష ఆప ఏవాఽస్మా అసతః సద్దదతి తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేద యశ్చ నాఽఽపస్త్వేవాఽసతః సద్దదతీతి వైన్ద్రీగ్ం సూతవశామా లభేత భూతికామోఽజాతో వా ఏష యోఽలం భూత్యై సన్ భూతిం న ప్రాప్నోతీన్ద్రం ఖలు వా ఏషా సూత్వా వశాఽభవ- [32] దిన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం భూతిం గమయతి భవత్యేవ యగ్ం సూత్వా వశా స్యాత్తమైన్ద్రమేవాఽఽ లభేతైతద్వావ తదిన్ద్రియగ్ం సాక్షాదేవేన్ద్రియమవ రున్ధ ఐన్ద్రాగ్నం పునరుథ్సృష్టమా లభేత య ఆ తృతీయాత్పురుషాథ్సోమం న పిబేద్విచ్ఛిన్నో వా ఏతస్య సోమపీథో యో బ్రాహ్మణః సన్నా [33] తృతీయాత్పురుషాథ్సోమం న పిబతీన్ద్రాగ్నీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మై సోమపీథం ప్ర యచ్ఛత ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి యదైన్ద్రో భవతీన్ద్రియం వై సోమపీథ ఇన్ద్రియమేవ సోమపీథమవ రున్ధే యదాగ్నేయో భవత్యాగ్నేయో వై బ్రాహ్మణః స్వామేవ దేవతామను సం తనోతి పునరుథ్సృష్టో భవతి పునరుథ్సృష్ట ఇవ హ్యేతస్య [34] సోమపీథః సమృద్ధ్యై

బ్రాహ్మణస్పత్యం తూపరమా లభేతాఽభిచరన్ బ్రహ్మణస్పతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తస్మా ఏవైనమా వృశ్చతి తాజగార్తిమార్ఛతి తూపరో భవతి క్షురపవిర్వా ఏషా లక్ష్మీ యత్తూపరః సమృద్ధ్యై స్ఫ్యో యూపో భవతి వజ్రో వై స్ఫ్యో వజ్రమేవాఽస్మై ప్ర హరతి శరమయం బర్హిః శృణాత్త్యేవైనం వైభీదక ఇధ్మో భినత్త్యేవైనమ్॥[35]

భవత్యన్వతః పశవో జనయన్తి విన్దతేఽభవథ్సైన్వైతస్యేధ్మస్త్రీణి చ॥**2.1.5**॥

బార్హస్పత్యగ్ం శితిపృష్ఠమా లభేత గ్రామకామో యః కామయేత పృష్ఠగ్ం సమానానాగ్ స్యామితి బృహస్పతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం పృష్ఠగ్ం సమానానాం కరోతి గ్రామ్యేవ భవతి శితిపృష్ఠో భవతి బార్హస్పత్యో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యై పౌష్ణగ్గ్ శ్యామమా లభేతాఽన్నకామోఽన్నం వై పూషా పూషణమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా [36] అన్నం ప్ర యచ్ఛత్యన్నాద ఏవ భవతి శ్యామో భవత్యేతద్వా అన్నస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై మారుతం పృశ్నిమా లభేతాఽన్నకామోఽన్నం వై మరుతో మరుత ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మా అన్నం ప్ర యచ్ఛన్త్యన్నాద ఏవ భవతి పృశ్నిర్భవత్యేతద్వా అన్నస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై ఐన్ద్రమరుణమా లభేతేన్ద్రియకామ ఇన్ద్రమేవ [37] స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం దధాతీన్ద్రియావ్యేవ భవత్యరుణో భ్రూమాన్ భవత్యేతద్వా ఇన్ద్రస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై సావిత్రముపధ్వస్తమా లభేత సనికామః సవితా వై ప్రసవానామీశే సవితారమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై సనిం ప్ర సువతి దానకామా అస్మై ప్రజా భవన్త్యుపధ్వస్తో భవతి సావిత్రో హ్యేషః [38] దేవతయా సమృద్ధ్యై వైశ్వదేవం బహురూపమా లభేతాఽన్నకామో వైశ్వదేవం వా అన్నం విశ్వానేవ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మా అన్నం ప్ర యచ్ఛన్త్యన్నాద ఏవ భవతి బహురూపో భవతి బహురూపగ్గ్ హ్యన్నగ్ం సమృద్ధ్యై వైశ్వదేవం బహురూపమా లభేత గ్రామకామో వైశ్వదేవా వై సజాతా విశ్వానేవ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త

ఏవాఽస్మై [39] సజాతాన్ ప్ర యచ్ఛన్తి గ్రామ్యేవ భవతి బహురూపో భవతి బహుదేవత్యో 1 హ్యేష సమృద్ధ్యై ప్రాజాపత్యం తూపరమా లభేత యస్యాఽనాజ్ఞాతమివ జ్యోగామయేత్ప్రాజాపత్యో వై పురుషః ప్రజాపతిః ఖలు వై తస్య వేద యస్యాఽనాజ్ఞాతమివ జ్యోగామయతి ప్రజాపతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం తస్మాథ్స్రామాన్ ముఞ్చతి తూపరో భవతి ప్రాజాపత్యో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యై॥[40]

అస్మా ఇన్ద్రమేవైష సజాతా విశ్వానేవ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మై ప్రాజాపత్యో హి త్రీణి చ
||2.1.6||

వషట్కారో వై గాయత్రియై శిరోఽచ్ఛినత్తస్యై రసః పరాఽపతత్తం బృహస్పతిరుపాఽగృహ్ణాథ్సా శితిపృష్ఠా వశాఽభవద్యో ద్వితీయః పరాఽపతత్తం మిత్రావరుణావుపాఽగృహ్ణీతాగ్ం సా ద్విరూపా వశాఽభవద్యస్తృతీయః పరాఽపతత్తం విశ్వే దేవా ఉపాఽగృహ్ణన్థ్సా బహురూపా వశాఽభవద్యశ్చతుర్థః పరాఽపతథ్స పృథివీం ప్రాఽవిశత్తం బృహస్పతిరభ్య- [41] గృహ్ణాదస్త్వేవాఽయం భోగాయేతి స ఉక్షవశః సమభవద్యల్లోహితం పరాఽపతత్తద్రుద్ర ఉపాఽగృహ్ణాథ్సా రౌద్రీ రోహిణీ వశాఽభవద్బార్హస్పత్యాగ్ం శితిపృష్ఠామా లభేత బ్రహ్మవర్చసకామో బృహస్పతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి ఛన్దసాం వా ఏష రసో యద్వశా రస ఇవ ఖలు [42] వై బ్రహ్మవర్చసం ఛన్దసామేవ రసేన రసం బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే మైత్రావరుణీం ద్విరూపామా లభేత వృష్టికామో మైత్రం వా అహర్వారుణీ రాత్రిరహోరాత్రాభ్యాం ఖలు వై పర్జన్యో వర్షతి మిత్రావరుణావేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మా అహోరాత్రాభ్యాం పర్జన్యం వర్షయతశ్ఛన్దసాం వా ఏష రసో యద్వశా రస ఇవ ఖలు వై వృష్టిశ్ఛన్దసామేవ రసేన [43] రసం వృష్టిమవ రున్ధే మైత్రావరుణీం ద్విరూపామా లభేత ప్రజాకామో మైత్రం వా అహర్వారుణీ రాత్రిరహోరాత్రాభ్యాం ఖలు వై ప్రజాః ప్ర జాయన్తే మిత్రావరుణావేవ స్వేన

భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మా అహోరాత్రాభ్యాం ప్రజాం ప్ర జనయతశ్ఛన్దసాం వా ఏష రసో యద్వశా రస ఇవ ఖలు వై ప్రజా ఛన్దసామేవ రసేన రసం ప్రజామవ [44] రున్ధే వైశ్వదేవీం బహురూపామా లభేతాన్నకామో వైశ్వదేవం వా అన్నం విశ్వానేవ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మా అన్నం ప్ర యచ్ఛన్త్యన్నాద ఏవ భవతి ఛన్దసాం వా ఏష రసో యద్వశా రస ఇవ ఖలు వా అన్నం ఛన్దసామేవ రసేన రసమన్నమవ రున్ధే వైశ్వదేవీం బహురూపామా లభేత గ్రామకామో వైశ్వదేవా వై [45] సజాతా విశ్వానేవ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మై సజాతాన్ ప్ర యచ్ఛన్తి గ్రామ్యేవ భవతి ఛన్దసాం వా ఏష రసో యద్వశా రస ఇవ ఖలు వై సజాతాశ్ఛన్దసామేవ రసేన రసగ్ం సజాతానవ రున్ధే బార్హస్పత్యముక్షవశమా లభేత బ్రహ్మవర్చసకామో బృహస్పతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం [46] దధాతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి వశం వా ఏష చరతి యదుక్షా వశ ఇవ ఖలు వై బ్రహ్మవర్చసం వశేనైవ వశం బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే రౌద్రీగ్ం రోహిణీమా లభేతాఽభిచరన్ రుద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తస్మా ఏవైనమా వృశ్చతి తాజగార్తిమార్ఛతి రోహిణీ భవతి రౌద్రీ హ్యేషా దేవతయా సమృద్ధ్యై స్ఫ్యో యూపో భవతి వజ్రో వై స్ఫ్యో వజ్రమేవాఽస్మై ప్ర హరతి శరమయమ్బర్హిః శృణాత్యేవైనం వైభీదక ఇధ్మో భినత్త్యేవైనమ్||[47]

అభి ఖలు వృష్టిశ్ఛన్దసామేవ రసేన రసం ప్రజామవ వైశ్వదేవా వై బ్రహ్మవర్చసం యూప ఏకాన్న విగ్ంశతిశ్చ ***||2.1.7||***

అసావాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛన్తస్మా ఏతాగ్ం సౌరీగ్ శ్వేతాం వశామాఽఽలభన్త తయైవాఽస్మిన్రుచమదధుర్యో బ్రహ్మవర్చసకామః స్యాత్తస్మా ఏతాగ్ం సౌరీగ్ శ్వేతాం వశామా లభేతాఽముమేవాఽఽదిత్యగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి బైల్వో యూపో భవత్యసౌ [48] వా ఆదిత్యో యతోఽజాయత తతో బిల్వ ఉదతిష్ఠత్సయోన్యేవ బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే

బ్రాహ్మణస్పత్యాం బభ్రుకర్ణీమా లభేతాఽభి చరన్వారుణం దశకపాలం పురస్తాన్నిర్వపేద్వరుణేనైవ భ్రాతృవ్యం గ్రాహయిత్వా బ్రహ్మణా స్తృణుతే బభ్రుకర్ణీ భవత్యేతద్వై బ్రహ్మణో రూపగ్ం సమృద్ధ్యై స్ఫ్యో యూపో భవతి వజ్రో వై స్ఫ్యో వజ్రమేవాఽస్మై ప్ర హరతి శరమయం బర్‌హిః శృణా- [49] త్యేవై నం వైభీదక ఇధ్మో భినత్త్యేవైనం వైష్ణవం వామనమా లభేత యం యజ్ఞో నోపనమేద్విష్ణుర్వై యజ్ఞో విష్ణుమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై యజ్ఞం ప్ర యచ్ఛత్యుపైనం యజ్ఞో నమతి వామనో భవతి వైష్ణవో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యై త్వాష్ట్రం వడబమా లభేత పశుకామస్త్వష్టా వై పశూనాం మిథునానాం [50] ప్రజనయితా త్వష్టారమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై పశూన్మిథునాన్ ప్ర జనయతి ప్రజా హి వా ఏతస్మిన్ పశవః ప్రవిష్టా అథైష పుమాన్థ్సన్వడబః సాక్షాదేవ ప్రజాం పశూనవ రున్ధే మైత్రగ్గ్ శ్వేతమా లభేత సంగ్రామే సంయత్తే సమయకామో మిత్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం మిత్రేణ సం నయతి [51] విశాలో భవతి వ్యవసాయయత్యేవైనం ప్రాజాపత్యం కృష్ణమా లభేత వృష్టికామః ప్రజాపతిర్వై వృష్ట్యా ఈశే ప్రజాపతిమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై పర్జన్యం వర్‌షయతి కృష్ణో భవత్యేతద్వై వృష్ట్యై రూపగ్ం రూపేణైవ వృష్టిమవ రున్ధే శబలో భవతి విద్యుతమేవాఽస్మై జనయిత్వా వర్‌షయత్యవాశృఙ్గో భవతి వృష్టిమేవాఽస్మై ని యచ్ఛతి॥[52]

అసౌ శృణాతి మిథునానాం నయతి యచ్ఛతి ||***2.1.8***||

వరుణగ్ం సుషువాణమన్నాద్యం నోపాఽనమత్స ఏతాం వారుణీం కృష్ణాం వశామపశ్యత్తాగ్ స్వాయై దేవతాయా ఆఽలభత తతో వై తమన్నాద్యముపాఽనమద్యమలమన్నాద్యాయ సన్తమన్నాద్యం నోపనమేత్స ఏతాం వారుణీం కృష్ణాం వశామా లభేత వరుణమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై

అన్నం ప్ర యచ్ఛత్యన్నాద [53] ఏవ భవతి కృష్ణా భవతి వారుణీ హ్యేషా దేవతయా సమృద్ధ్యై మైత్రగ్గ్ శ్వేతమా లభేత వారుణం కృష్ణమపాం చౌషధీనాం చ సంధావన్నకామో మైత్రీర్వా ఓషధయో వారుణీరాపోఽపాం చ ఖలు వా ఓషధీనాం చ రసముప జీవామో మిత్రావరుణావేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మా అన్నం ప్ర యచ్ఛతోఽన్నాద ఏవ భవ- [54] త్యపాంచౌషధీనాం చ సంధావా లభత ఉభయస్యాఽవరుద్ధ్యై విశాఖో యూపో భవతి ద్వే హ్యేతే దేవతే సమృద్ధ్యై మైత్రగ్గ్ శ్వేతమా లభేత వారుణం కృష్ణం జ్యోగామయావీ యన్మైత్రో భవతి మిత్రేణైవాఽస్మై వరుణగ్ం శమయతి యద్వారుణః సాక్షాదేవైనం వరుణపాశాన్ముఞ్చత్యుత యదీతాసుర్భవతి జీవత్యేవ దేవా వై పుష్టిం నాఽవిన్దన్ [55] తాం మిథునేఽపశ్యన్తస్యాం న సమరాధయన్తావశ్వినావబ్రూతామావయోర్వా ఏషా మైతస్యాం వదధ్వమితి సాఽశ్వినోరేవాఽభవద్యః పుష్టికామః స్యాత్స ఏతామాశ్వినీం యమీం వశామా లభేతాఽశ్వినావేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మిన్ పుష్టిం ధత్తః పుష్యతి ప్రజయా పశుభిః||[56]

అన్నాదోఽన్నాద ఏవ భవత్యవిన్దన్ముఞ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ||**2.1.9**||

ఆశ్వినం ధూమ్రలలామమా లభేత యో దుర్బ్రాహ్మణః సోమం పిపాసేదశ్వినౌ వై దేవానామసోమపావాస్తాం తౌ పశ్చా సోమపీథం ప్రాఽఽప్నుతామశ్వినావేతస్య దేవతా యో దుర్బ్రాహ్మణః సోమం పిపాసత్యశ్వినావేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మై సోమపీథం ప్ర యచ్ఛత ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి యద్ధూమ్రో భవతి ధూమ్రిమాణమేవాఽస్మాదప హన్తి లలామో [57] భవతి ముఖత ఏవాఽస్మిన్తేజో దధాతి వాయవ్యం గోమృగమా లభేత యమజఘ్నివాగ్ం సమభిశగ్ం సేయురపూతా వా ఏతం వాగృచ్ఛతి యమజఘ్నివాగ్ం సమభిశగ్ంసన్తి సైష గ్రామ్యః పశుర్నాఽఽరణ్యో యద్గోమృగో నేవైష గ్రామే నాఽరణ్యే యమజఘ్నివాగ్ం సమభిశగ్ంసన్తి వాయుర్వై

దేవానాం పవిత్రం వాయుమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవై- [58] నం పవయతి
పరాచీ వా ఏతస్మై వ్యుచ్ఛన్తీ వ్యుచ్ఛతి తమః పాప్మానం ప్ర విశతి యస్యాఽఽశ్వినే
శస్యమానే సూర్యో నాఽఽవిర్భవతి సౌర్యం బహురూపమా లభేతాఽముమేవాఽఽదిత్యగ్గ్
స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మాత్తమః పాప్మానమప హన్తి ప్రతీచ్యస్మై
వ్యుచ్ఛన్తీ వ్యుచ్ఛత్యప తమః పాప్మానగ్ం హతే॥[59]

లలామః స ఏవ షట్చత్వారిగ్ంశచ్చ ||**2.1.10**||

ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరీన్ద్రం నరో మరుతో యద్ధ వో దివోయా వః శర్మ॥ భరేష్విన్ద్రగ్ం సుహవగ్ం హవామహేఽగ్ంహోముచగ్ం సుకృతం దైవ్యం జనమ్। అగ్నిం మిత్రం వరుణగ్ం సాతయే భగం ద్యావాపృథివీ మరుతః స్వస్తయే॥ మమత్తు నః పరిజ్మా వసర్హా మమత్తు వాతో అపాం వృషణ్వాన్। శిశీతమిన్ద్రాపర్వతా యువం నస్తన్నో విశ్వే వరివస్యన్తు దేవాః॥ ప్రియా వో నామ [60] హువే తురాణామ్। ఆ యత్తృపన్మరుతో వావశానాః॥ శ్రియసే కం భానుభిః సం మిమిక్షిరే తే రశ్మిభిస్త ఋక్వభిః సుఖాదయః। తే వాశీమన్త ఇష్మిణో అభీరవో విద్రే ప్రియస్య మారుతస్య ధామ్నః॥ అగ్నిః ప్రథమో వసుభిర్నో అవ్యాత్సోమో రుద్రేభిరభి రక్షతు త్మనా। ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణోత్వాదిత్యైర్నో వరుణః సగ్ం శిశాతు॥ సం నో దేవో వసుభిరగ్నిః సగ్ం [61] సోమస్తనూభీ రుద్రియాభిః। సమిన్ద్రో మరుద్భిర్యజ్ఞియైః సమాదిత్యైర్నో వరుణో అజిజ్ఞిపత్॥ యథాఽఽదిత్యా వసుభిః సమ్బభూవుర్మరుద్భీ రుద్రాః సమజానతాఽభి। ఏవా త్రిణామన్నహృణీయమానా విశ్వే దేవాః సమనసో భవన్తు॥ కుత్రా చిద్యస్య సమృతౌ రణ్వా నరో నృషదనే। అర్హన్తశ్చిద్యమిన్ధతే సంజనయన్తి జన్తవః॥ సం యదిషో వనామహే సగ్ం హవ్యా మానుషాణామ్। ఉత ద్యుమ్నస్య శవసః [62] ఋతస్య రశ్మిమా దదే॥ యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృడయన్తః। ఆ వోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాఽసత్॥ శుచిరపః సూయవసా అదబ్ధ ఉప

క్షితి వృద్ధవయాః సువీరః। నకిష్టం 2 ఘ్నన్త్యన్తితో న దూరాద్య ఆదిత్యానాం భవతి ప్రణీతౌ॥ ధారయన్త ఆదిత్యాసో జగథ్స్థా దేవా విశ్వస్య భువనస్య గోపాః। దీర్ఘాధియో రక్షమాణా [63] అసుర్యమృతావానశ్చయమానా ఋణాని॥ తిస్రో భూమీర్ధారయన్త్రీగ్ం రుత ద్యూన్త్రీణి వ్రతా విదథే అన్తరేషామ్। ఋతేనాదిత్యా మహి వో మహిత్వం తదర్యమన్వరుణ మిత్ర చారు॥ త్యాన్ను క్షత్రియాగ్ం అవ ఆదిత్యాన్ యాచిషామహే। సుమృడీకాగ్ం అభిష్టయే॥ న దక్షిణా వి చికితే న సవ్యా న ప్రాచీనమాదిత్యా నోత పశ్చా। పాక్యా చిద్వసవో ధీర్యా చి- [64] ద్యుష్మానీతో అభయం జ్యోతిరశ్యామ్॥ ఆదిత్యానామవసా నూతనేన సక్షీమహి శర్మణా శంతమేన। అనాగాస్త్వే అదితిత్వే తురాస ఇమం యజ్ఞం దధతు శ్రోషమాణాః॥ ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ। త్వామవస్యురా చకే॥ తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మా న ఆయుః ప్ర మోషీః॥[65]

నామాఽగ్నిస్సగ్ం శవసో రక్షమాణా ధీర్యా చిదేకాన్న పశ్చాశచ్చ ***||2.1.11||***

వాయవ్యం ప్రజాపతిస్తా వరుణం దేవాసురా ఏష్వసావాదిత్యో దశర్షభామిన్ద్రో వలస్య బార్హస్పత్యం వషట్కారోఽసా సౌరీం వరుణమాశ్వినమిన్ద్రం వో నర ఏకాదశ ***||11||***

వాయవ్యమాగ్నేయీం కృష్ణగ్రీవీమసావాదిత్యో వా అహోరాత్రాణి వషట్కారః ప్రజనయితా హువే తురాణాం పఞ్చషష్టిః ***||65||***

వాయవ్యాం ప్రమోషీః॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ద్వితీయకాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః॥